

# 1

## DE L'ELECCIÓ DEL REI

**E**n una bella plana, per on passava una bella aigua, estaven moltes bèsties que volien elegir rei. Acord fo emprès per la major part, que el Lleó fos rei; mas lo Bou contrastava molt fortment a aquella elecció, e dix estes paraules:

—Senyors, a noblesa de rei se cové bellesa de persona, que sia gran, humil, e que no dó damnatge a ses gents. Lo Lleó no és gran bèstia, ni és bèstia que viva d'herba, ans menja les bèsties. Lo Lleó ha paraula e veu que fa estremir de paor tots nosaltres, con crida. Mas, per mon consell, vosaltres elegirets lo Cavall a rei; car lo Cavall és gran bèstia, e bella, e humil; lo Cavall és bèstia lleugera, e no ha semblant ergullós, ni no menja carn.

Molt plac al Cervo, al Cabirol, e al Moltó, e a totes les altres bèsties que vivien d'herbes, ço que el Bou deïa; mas Na Renard se denantà de parlar denant tots, e dix estes paraules:

—Senyors —dix Na Renard—, con Déus creà lo món, no el creà per entenció que hom fos conegut ne amat, ans ho féu per ço que ell fos amat e conegut per hom; e segons aital entenció, Déus volc que hom fos servit per les bèsties, jatsia

que hom viva de carn e d'herbes. E vosaltres, senyors, no devets esguardar a l'entenció del Bou, qui desama lo Lleó, per ço car manuga carn; ans devets seguir la regla e l'ordnança que Déus ha donades e posades en les creatures.

De l'altra part al·legà lo Bou, ab sos companyons, contra ses paraules de Na Renard, e dix que per ço car deïa ell que el Cavall fos rei, lo qual manuga herba, par que ell e sos companyons hagen vera entenció a l'elecció del rei; car si falsa entenció hi havien, no dirien que el Cavall, qui manuga l'herba que ells manuguen, fos rei. Ni ells no devien creure Na Renard de l'elecció del rei; car Na Renard més vol que el Lleó sia rei, per ço car viu de les romanalles qui romanen del Lleó, con ha menjat en la caça que ha presa, que no fa per la noblesa del Lleó.

Tantes de paraules hac de l'una part e de l'altra, que tota la cort se torbà, e l'elecció fo empatxada. E l'Ors, e el Lleopard, e l'Onça, qui havien esperança que fossen elets a rei, digueren que la cort s'allongàs tro a l'altre temps que haguessen determenat qual bèstia és pus digna d'ésser rei. Na Renard conec que l'Ors, e el Lleopard, e l'Onça allongaven l'elecció, per ço car cascun havia esperança d'ésser rei, e dix, en presència de tots, estes paraules:

—En una esgleia catedral se faïa elecció, e era contrast, en aquell capítol, de l'elecció del bisbe; car los uns canonges volien que fos bisbe lo sagristà d'aquella esgleia, lo qual era hom molt savi de lletres, e de virtuts era abundós. L'arque-diacia cuidava ésser elet a bisbe, e lo cabiscol atrestal, e contrastaven de l'elecció del sagristà, e consentien que fos

bisbe un canonge simple qui era bell de persona, e no sabia neguna ciència. Aquell canonge era flac de persona e era molt luxuriós. Molt se meravellà tot lo capítol de ço que l'ardiaca e el cabiscol deïen. En aquell capítol havia un canonge qui dix aquestes paraules: «Si lo Lleó és rei, e l'Ors e l'Onça e el Lleopard han contrast a la sua elecció, tots temps seran en malvolença del rei; e si lo Cavall és rei, e lo Lleó fa negun falliment contra lo rei, ¿com ne porà pendre venjança lo Cavall, qui no és tan fort bèstia com és lo Lleó?».

Cant l'Ors, e l'Onça, e el Lleopard hagneren oït l'eiximpli que Na Renard havia dit, temeren fortment lo Lleó, e consentiren a l'elecció, e volgren que el Lleó fos rei. Per la força de l'Ors, e de les altres bèsties qui menjaven carn, mal grat de les bèsties qui menjaven herba, fo elet lo Lleó a ésser rei; lo qual Lleó donà llicència a totes les bèsties qui vivien de carn, que menjassen e visquessen de les bèsties qui mengen herba.

Un dia s'esdevenç que lo rei estava en parlament, e tractava de l'ordonament de sa cort. Tot aquell dia, tro prés de la nit, estegueren en parlament lo rei e sos barons, que no hagneren menjat ni begut. Con hagneren tengut parlament, lo Lleó e sos companyons hagneren fam, e demanà al Llop e a Na Renard què porien menjar; e ells responeren e digueren tard era com poguessen percaçar vianda; mas prés d'aquell lloc havia un vedell, fill del Bou, e un pollí, fill del Cavall, de què porien menjar abundantament. Lo Lleó tramès en aquell lloc, e féu venir lo vedell e el pollí, e menjaren-los. Molt fo irat lo Bou de la mort de son fill, e sí es fo

lo Cavall; ensems vengueren-se'n a l'hom, per tal que li servissen, e que los venjàs del falliment que llur senyor havia fet contra ells. Cant lo Bou e el Cavall se foren presentats a hom per servir-lo, l'hom cavalcà lo Cavall, e féu arar lo Bou.

Un jorn s'esdevenc que el Cavall e el Bou s'encontraren, e cascun demanà a l'altre de son estament. Lo Cavall dix que molt era treballat en servir son senyor, car tot jorn lo cavalcava, e el faïa córrer amunt e avall, e de jorn e de nits estava pres. Molt desijà lo Cavall que fos eixit de la servitud de son senyor, e tornara volenters ésser sotsmès al Lleó; mas per ço car lo Lleó manuga carn, e car hac alguna veu a ésser elet a rei, dubtà que tornàs en la terra en la qual lo Lleó regnava, e amà més ésser en treball sots senyoria d'hom, qui no manuga carn de cavall, que en paria del Lleó, qui menja carn de cavall.

Cant lo Cavall hac recontat son estament al Bou, lo Bou dix al Cavall que ell era en gran treball, tot jorn, d'arar; e del blat que la terra que ell arava, llevava, no li lleixava son senyor menjar, ans convenia que con era eixit e ujat de l'arada, que anàs pasturar les herbes que havien menjades les ovelles e les cabres, dementre que ell arava. Molt fortment se clamà lo Bou de son senyor, e el Cavall l'aconhortava aitant com podia.

Dementre que enaixí lo Bou e el Cavall parlaven, un carnisser venc gordar lo Bou si era gras, car lo senyor del Bou lo li havia tret venal.<sup>1</sup> Lo Bou dix al Cavall que son

---

1. L'havia posat a la venda.

senyor lo volia vendre, e el volia fer ociure e menjar als hòmens. Lo Cavall dix que mal gasardó li retia del servei que fet li havia. Llongament ploraren lo Cavall e el Bou. Lo Cavall consellà al Bou que fugís e que se'n tornàs a sa terra, car més li valia estar en perill de mort e ab treball en repòs enfre sos parents, que en perill de mort ne en treball e ab senyor desconeixent.